

Pressmeddelande

Utsläppshandel kan påtagligt minska kostnaderna för att rädda Östersjön!

Östersjöns tillstånd har försämrats under lång tid. Trots mer än 30 år av försök att genom internationella avtal minska övergödningen av Östersjön möts vi av larmrapporter angående giftiga algblomningar, döda havsbottnar och vikande fiskbestånd. Genom Baltic Sea Action Plan (BSAP) från 2007 har nya ambitiösa mål beträffande kväve- och fosforutsläppen satts upp. I denna rapport som Expertgruppen för miljöstudier idag överlämnar till Finansdepartementet – Baltic-wide and Swedish Nutrient Reduction Targets: An Evaluation of Cost-effective Strategies – visar fil.dr. Katarina Elofsson bl.a. att utsläppshandel mellan Östersjöländerna påtagligt kan sänka de årliga kostnaderna för att nå BSAP-målen – med i storleksordningen 16 procent eller 7 miljarder kr. En sådan kostnadsminskning kan antas öka sannolikheten för att avtalet efterlevs.

Östersjöns tillstånd har försämrats under en lång period. Genom mänskligt tillskott av näringsämnen till havet har vi åstadkommit en övergödning av Östersjön. Inte sällan möts vi av larmrapporter angående giftiga algblomningar, döda havsbottnar och vikande fiskbestånd. Utvecklingen har ägt rum trots försök de senaste 30 åren att genom internationella avtal minska kväve- och fosforutsläppen. Exempelvis så nåddes inte målet om en halvering av utsläppen mellan 1985 och 1995. Orsakerna till detta är flera, bl.a. kombinationen låga kostnader för att inte efterleva denna typ av internationella miljöavtal och uppfattningen om höga kostnader för att nå målen.

År 2007 antog Östersjöländerna genom den s.k. Baltic Sea Action Plan (BSAP) en ny uppsättning miljömål för Östersjön. För att nå dessa mål fördelar BSAP ut tak för utsläppen till Östersjöns olika havsbassänger till de deltagande länderna. Denna fördelning ställer krav på mycket kostsamma åtgärder i vissa regioner medan andra regioner som släpper ut till samma havsbassäng klarar sina tak genom betydligt billigare åtgärder. Fördelningen är därmed inte kostnadseffektiv, dvs. målpuffyllelse klaras till onödigt höga kostnader. Genom att omfördela kraven på utsläppsminskningar mellan regioner som släpper ut till en och samma havsbassäng är det alltså möjligt att nå BSAP-målen till en lägre kostnad. Ett sätt att göra detta på är genom utsläppshandel. Den potentiella årliga kostnadsbesparingen av sådan bassängvis handel beräknas till ca. 7 miljarder kr, eller 16 procent av ländernas samlade kostnader för att klara BSAP-målen.

BSAP omfattar inte Vitryssland och Ukraina, trots att dessa påtagligt påverkar miljötillståndet i Östersjön. Det finns därför skäl att för Östersjön utveckla en samarbetsmodell liknande den s.k. Clean Development Mechanism som finns under Kyotoprotokollet. En sådan mekanism skulle ge incitament till att utsläppsminskande åtgärder också vidtas i Vitryssland och Ukraina

och på så sätt bidra till att minska kostnaderna för att klara BSAP-målen och/eller minska tillförseln av näringsämnen till Östersjön mer än vad BSAP-avtalet anger.

Rapporten studerar även den svenska inhemska politiken. Det visas bl.a. att ytterligare åtgärder för att minska kvävedioxidutsläppen från energisektorn och (i de flesta delar av landet) för att uppföra s.k. skyddszoner i lantbruket samt för att minska utsläppen från enskilda hushåll som inte är anslutna till vattenreningsverk är mycket kostsamma. För att sådana åtgärder ska kunna motiveras behöver de således vara förknippade med stora positiva sidoeffekter på ex. luftkvaliteten, biodiversiteten och lokala vattenkvaliteten. Det visas också att de svenska fosforutsläppen kan minskas kraftigt utan att detta medför högre kostnader, om man är villig att minska kraven på ytterligare kvävereduktion. Fortsatt debatt och forskning kring det relativa värdet av att minska kväveutsläpp resp. fosforutsläpp förefaller därför angelägen.

Rapporten går att ladda ned från Expertgruppen för miljöstudiers hemsida: www.ems.expertgrupp.se

Kontakt:

Katarina Elofsson, SLU
018-67 17 98

Björn Carlén
Expertgruppen för miljöstudier
08-405 28 93